

АНОТАЦІЯ

Ван Боюань. Організаційно-педагогічні засади підготовки піаністів-виконавців у мистецьких закладах вищої освіти Китаю та України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. – Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. Суми, 2021.

Зміст анотації

Дисертація є комплексним дослідженням, у межах якого з'ясовано теоретичні та організаційно-методичні засади підготовки піаністів-виконавців у мистецьких закладах вищої освіти Китаю та України.

У роботі з'ясовано стан розробленості проблеми підготовки піаністів-виконавців у мистецьких закладах вищої освіти Китаю та України в науковому дискурсі. Результатом структурно-логічного аналізу наукових розвідок із досліджуваної проблеми українських і китайських учених стало виокремлення окремих аспектів розгляду проблеми підготовки піаністів-виконавців у мистецьких закладах вищої освіти Китаю та України, а саме: проблеми фахової підготовки майбутніх піаністів із КНР у системі музичної освіти України; проблеми підготовки піаністів в українських закладах освіти різного рівня; методичні засади підготовки піаністів; теоретичні засади фортепіанного навчання; розвиток фортепіанної освіти в Китаї; методика навчання гри на фортепіано; навчання фортепіано майбутніх учителів музики в закладах вищої освіти Китаю та України.

Використання системного аналізу українських і китайських порівняльно-педагогічних досліджень дозволило дійти висновку, що організаційно-педагогічні засади підготовки піаністів-виконавців у мистецьких закладах вищої освіти Китаю та України не були предметом цілісного вивчення.

Розкрито методологічні засади підготовки піаністів-виконавців у мистецьких закладах вищої освіти Китаю та України та визначено історичний контекст розвитку фортепіанних шкіл Китаю та України. Аналіз наукової літератури українських і китайських дослідників дозволи дати визначення основоположного поняття дослідження – підготовка піаністів-виконавців у мистецьких закладах вищої освіти – система заходів, спрямованих на досягнення головної мети майбутньої професійної діяльності піаніста-виконавця – виконання творів і розкриття їх художнього змісту слухачам.

У дисертації систематизовано методологічні засади підготовки піаністів-виконавців у мистецьких закладах вищої освіти Китаю (урахування філософських ідей, принципів навчання та методики) та України (визначення всебічного розвитку студента як спеціальної мети фортепіанної підготовки; забезпечення гармонійного розвитку майбутнього музиканта через розвиваюче навчання; формування вміння музично-виконавської інтерпретації як важливого компонента фахової підготовки майбутнього піаніста-виконавця; інтенсифікація розвитку музичного мислення майбутнього піаніста-виконавця; використання проблемного навчання в процесі фортепіанної підготовки студентів; актуалізація необхідності практичної реалізації індивідуалізації навчання в процесі фортепіанної підготовки).

Порівняльно-історичний та хронологічний аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми дозволив виокремити періоди й етапи розвитку фортепіанних шкіл Китаю та України. Історичний процес розвитку фортепіанної школи Китаю розділено на три періоди з відповідними етапами, як-от: I період – зародження з трьома етапами (католицький (поч. VII століття – останнє десятиліття XVIII століття, протестантський (XIX століття), державницько-просвітницький (поч. XX століття)); II період – становлення з двома етапами (започаткувальний (30–40-і роки XX століття), активізаційний (поч. 50-х років – перша половина 60-х років XX століття));

III період – розквіту з трьома етапами (дезорганізаційний (друга половина 60-х років – 70-і роки XX століття), відновлення (80–90-і роки XX століття), популяризація (2000–2010-і роки)). Отже, доведено, що результатом виявлених процесів стали стрімке формування й динамічний розвиток різних галузей професійної музики Китаю, зокрема, її фортепіанної сфери.

У розвитку вітчизняного фортепіанного мистецтва визначено шість періодів, а саме: I період – аматорський (перша половина XIX століття); II період – становлення (друга половинна XIX століття); III період – професіоналізації (кінець XIX – перша чверть XX століття); IV період – популяризації (1940 – 50-і рр.); V період – постмодерністський (1960 – 80-і рр.); VI період – розквіту (90-і рр. XX ст. – початок XXI ст.).

Констатовано, що українська фортепіанна школа розпочала свій початок на початку XIX століття на відміну від китайської. Розвиток української фортепіанної школи відбувався весь час, рухаючись до періоду розквіту, а китайської зазнавав злетів і падінь. Водночас період розквіту фортепіанних шкіл обох країн припадає на кінець XX століття.

Висвітлено зміст підготовки піаністів-виконавців у мистецьких закладах вищої освіти Китаю та України. Здійснено системно-структурний аналіз змістових особливостей підготовки піаністів-виконавців у мистецьких закладах вищої освіти Китаю та України. З'ясовано, що підготовка піаністів-виконавців у мистецьких закладах вищої освіти України та Китаю проводиться відповідно до вимог сучасності. Про це переконливо свідчать списки лауреатів та дипломантів міжнародних виконавських конкурсів в різних країнах. У структурі навчальних планів враховується китайський та український менталітет відповідно, особливості національної культури й соціально-громадського ладу. Навчання включає в себе загальну підготовку (у Китаї ідеологічну відповідно до політичної доктрини КНР), морально-етичну, культурологічну, загальнопрофесійну, що містить необхідний комплекс музично-теоретичних та історичних дисциплін і серйозну спеціальну підготовку. Її всеосяжність передбачає широкий спектр

працевлаштування випускників: вони можуть працювати концертними виконавцями – солістами, артистами камерного ансамблю та концертмейстерами, викладачами фортепіано у закладах вищої освіти. Порівняння навчальних планів свідчить про те, що мета навчання в них єдина – формування висококваліфікованого, ерудованого піаніста-виконавця і педагога.

Охарактеризовано форми, методи і технології підготовки піаністів-виконавців у мистецьких закладах вищої освіти Китаю та України. Основними формами підготовки піаністів-виконавців у мистецьких закладах вищої освіти визначено майстер-класи, концерти, змагання, індивідуальні, групові заняття в Китаї та лекції, практичні, індивідуальні, групові заняття, семінари, виступи, конкурси в Україні.

До провідних методів підготовки піаністів-виконавців нами було віднесено традиційні (вправи, вивчення програмних творів, прослуховування музики композиторів, які були сучасниками композитора, якого вивчали; демонстрація музичних творів викладачами; прослуховування записів конкретного твору, який вивчається, та інших творів того самого композитора; ознайомлення з іншими видами мистецтва того самого періоду; запам'ятовування через слухову, зорову, кінестетичну та аналітичну пам'ять; прослуховування записів професійними виконавцями; відвідування живих виступів; запис студентами власної гри та подальше її критичне оцінювання) та інноваційні – метод прикладної фортепіанної педагогіки Сінді в Китаї.

Констатовано, що в Україні в процесі навчання гри на фортепіано використовуються такі методи, як: базові (вивчення творів за програмою; ескізне опрацювання творів; читання з листка; транспонування; підбір на слух; ілюстративний (показу) та словесний (дискутування); невербальні методи (жестикуляція та підспівування); дидактичні (словесно-ілюстративний, репродуктивний, репродуктивно-варіативний, проблемно-пошуковий, спостереження, аналіз, проєктування, моделювання, імпровізація); загальнонаукові (аналіз, узагальнення, систематизація, синтез,

порівняльний аналіз, рефлексія); специфічні музичні (зорове охоплення нотного тексту на кілька тактів наперед, слухове уявлення, слуховий аналіз, слухове регулювання, наслідування, спрощення фактури музичного твору, творча адаптація музичного твору).

Визначено сучасні технології підготовки піаністів-виконавців у мистецьких закладах вищої освіти Китаю (музичного виконавства) та України (задачна, особистісно-орієнтована, інтеграційна, технологічної підготовки).

Виявлено провідні напрями вдосконалення підготовки піаністів-виконавців у мистецьких закладах вищої освіти Китаю та України. У якості основних рекомендацій, які сприятимуть підвищенню якості підготовки піаністів-виконавців у мистецьких закладах вищої освіти, пропонуємо такі: підвищувати рівень музично-теоретичних знань, історичного мислення та слухового досвіду сприйняття європейської музики тими, хто навчається; удосконалення механізму виконавського освоєння музикантами звукового простору; формувати уявлення студентів про музичну драматургію; здійснювати керівництво самостійною роботою студентів шляхом спеціальних завдань, спрямованих на розширення художнього світогляду, загального тезаурусу; розробити та створити в мережі Інтернет спеціалізований ресурс для популяризації передових методів підготовки піаністів-виконавців (Китай); забезпечення високої якості освіти, яка б відповідала актуальним і перспективним потребам особистості й суспільства; формування цілісної системи відповідних знань, умінь, навичок, досвіду самостійної діяльності майбутніх фахівців; оптимізація процесу формування професійної компетентності майбутнього піаніста-виконавця в контексті інтеграційних культурно-освітніх процесів (Україна).

Ключові слова: піаністи-виконавці, підготовка піаністів-виконавців, мистецький заклад вищої освіти, Китай, Україна.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Ван, Боюань (2020). Модель професійної фортепіанної освіти в музичних закладах вищої освіти Китаю. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 8 (102), 431-442.
2. Chystiakova, I., Wang, Boyuan (2020). Ways of the pianists-performers training improvement in art institutions of higher education of China. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 9 (103), 461-470
3. Wang, Boyuan (2020). Development of Piano schools in China and Ukraine: historical context. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 10 (104), 3-11.

Стаття у зарубіжному виданні

4. Wang, Boyuan (2021). Comparative analysis of content features of the pianists-performers training in art institutions of higher education of China and Ukraine. *The scientific heritage*, 3, no 59(59), 44-48 (Budapesht, Hungary).

Праці апробаційного характеру

5. Ван, Боюань (2020). Особливості підготовки піаністів-виконавців у різних типах закладів вищої освіти Китаю. *Освіта для XXI століття: виклики, проблеми, перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 листопада 2020 року, м. Суми)*. Суми: Вид-во Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, сс. 213-215.
6. Wang, Boyuan (2021). Development of Ukrainian piano school of the XX century. *The world of science and innovation: abstracts of VI International scientific and practical conference (January, 14-16, 2021, London, Great Britain)*, pp. 285-288.

7. Wang, Boyuan (2021). Prospects and priority areas of modernization of piano training in Ukrainian art institutions of higher education. *Actual trends of modern scientific research: abstracts of VI International scientific and practical conference* (January, 17-19, 2021, Munich, Germany), pp. 305-310.

8. Ван, Боюань (2021). Особливості національної китайської фортепіанної педагогіки. *Гуманітарний корпус*, 37 (2), 90-92.